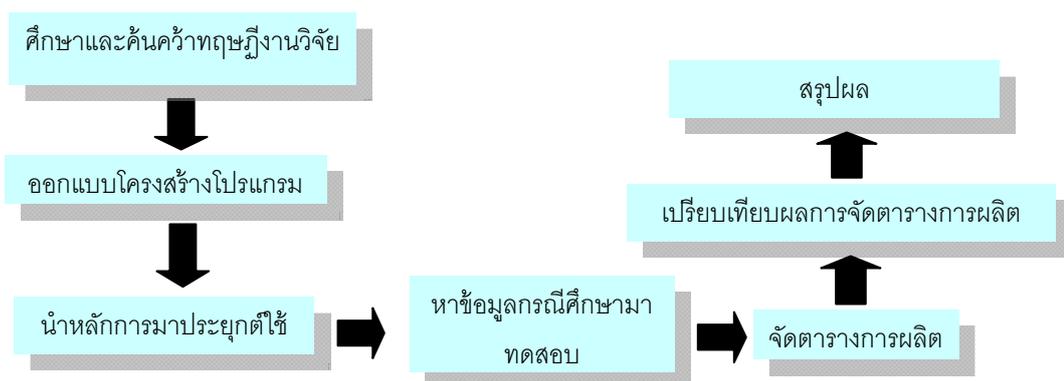

บทที่ 3

วิธีดำเนินงานวิจัย

แผนงานของงานวิจัยนี้จะเป็นการพัฒนาการสร้างอุปสงค์ภายใต้ความไม่แน่นอน ในรูปการสร้างโปรแกรมในการสุ่มกระจายอุปสงค์จากรายปีออกเป็นอุปสงค์รายวันหรือรายสัปดาห์ โดยใช้หลักการปริมาณการผลิตที่ประหยัดที่สุด (Economic Production Quantity: EPQ) ในการจัดการสินค้าคงคลัง การพัฒนาอุปสงค์โดยการสร้างโปรแกรมในงานวิจัยนี้จะใช้ภาษา Visual Basic ในการเขียน ซึ่งผลลัพธ์หรือข้อมูลส่งออก (Output) ของโปรแกรมนี้ จะเป็นข้อมูลนำเข้า (Input) ที่จะนำมาใช้ในการจัดตารางการผลิต โดยการจัดตารางการผลิตนั้นจะใช้โปรแกรมจัดตารางการผลิตสำเร็จรูปสำหรับจัดตารางการผลิต กรณีศึกษาจะถูกนำมาใช้ในการทดสอบโปรแกรมและจัดตารางการผลิต เป้าหมายของงานวิจัยนี้คือการนำข้อมูลอุปสงค์ที่ได้จากโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปใช้ในการวางแผนในการจัดตารางการผลิตเพื่อเปรียบเทียบผลของการจัดตารางการผลิตที่ได้จากการนำอุปสงค์ที่สร้างขึ้น มาเปรียบเทียบกับผลการจัดตารางการผลิตจากอุปสงค์ที่ได้จากการแบ่งอุปสงค์แบบเฉลี่ยในสัดส่วนที่เท่ากัน โดยผลสำเร็จของการจัดตารางการผลิตนี้จะพิจารณาจากจำนวนงานล่าช้าที่ลดลง และผลรวมเวลาล่าช้าที่น้อยลง เนื้อหาภายในบทนี้จะประกอบไปด้วย การพัฒนาโปรแกรมการสร้างอุปสงค์ การประยุกต์ใช้โปรแกรมกับกรณีศึกษา และการจัดตารางการผลิต

ภาพที่ 3.1

แผนงานวิจัย

จากภาพที่ 3.1 ขั้นตอนของแผนงานวิจัย จะเริ่มต้นจากการศึกษาถึงทฤษฎี สมการ และกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง แล้วจึงทำการศึกษาตัวแปรและกำหนดตัวแปร กำหนดพารามิเตอร์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมการ ออกแบบรูปร่างลักษณะและส่วนประกอบต่างๆ ของโปรแกรม เมื่อทำการสร้างโปรแกรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว จะนำกรณีศึกษามาทำการจำลองโดยป้อน ข้อมูลตัวแปรที่มีความจำเป็น แล้วทำการเริ่มกระบวนการคำนวณ ผลลัพธ์ที่ผ่านกระบวนการ คำนวณนั้นจะเป็นข้อมูลอุปสงค์ ที่จะนำมาเป็นข้อมูลเริ่มต้นสำหรับการจัดตารางการผลิต (Scheduling) ลักษณะของกรณีศึกษาจะเป็นกรณีศึกษาที่มีลักษณะการผลิตแบบตามสั่งโดยมี การวางเครื่องจักรแบบขนาน (Job Shop with Parallel Machine) เมื่อได้ผลลัพธ์จากโปรแกรม แล้วจะนำมาจัดตารางการผลิตในโปรแกรมจัดตารางการผลิตสำเร็จรูปด้วยวิธีการจัดตารางการผลิตแบบ EDD (Earliest Due Date) และ SPT (Shortest Processing Time) แล้วเปรียบเทียบ ผลจากการจัดตารางการผลิต เปรียบเทียบจากจำนวนงานล่าช้า (Number of Late Jobs) ค่า ความล่าช้ามากที่สุด (Max Tardiness) และผลรวมของค่าความล่าช้า (Tardiness) ที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีศึกษา

3.1 การพัฒนาโปรแกรมการสร้างอุปสงค์

การคำนวณการสร้างอุปสงค์ และการคำนวณการจัดการสินค้าคงคลังมีขั้นตอน กระทำหลายขั้นตอน และมีความซับซ้อนมาก ดังนั้นเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการคำนวณค่าการ สั่งซื้อและป้องกันความผิดพลาดที่เกิดจากการคำนวณโดยคน (Human Error) ผู้วิจัยจึงได้พัฒนา โปรแกรมคอมพิวเตอร์เพื่อใช้ในการคำนวณหา โดยใช้โปรแกรมไมโครซอฟท์วิซวลเบสิก 6 (Microsoft Visual Basic 6) ในการเขียนคำสั่งควบคุมไปกับการใช้ไมโครซอฟท์แอกเซส (Microsoft Access) ในการจัดการฐานข้อมูล ซึ่งทำให้โปรแกรมมีความยืดหยุ่นสูง ง่ายต่อการทำความเข้าใจ และการนำไปพัฒนาต่อในอนาคต

โครงสร้างหลักของโปรแกรมการสร้างอุปสงค์ ประกอบด้วย 2 ส่วนหลัก คือ

3.1.1 ส่วนของการป้อนข้อมูล (Input data) จะแบ่งออกเป็น 4 ส่วนย่อย คือ

3.1.1.1 ข้อมูลส่วนที่แปรผันกับชนิดของสินค้า ได้แก่

- ชื่อสินค้า (Product Name)
- อุปสงค์รายปี (Annual Demand)
- มูลค่าสินค้าสำเร็จรูป (Finished Product Value)

- ระยะเวลาในการปรับตั้งเครื่อง (Change Over Time)
  - ต้นทุนในการปรับตั้งเครื่องต่อครั้ง (Change Over Cost)
  - อัตราการผลิตภายในหนึ่งหน่วยเวลา (Throughput Rate, Processing Time)
  - ความแปรปรวนของปริมาณอุปสงค์ (Volume Variation)
  - สินค้าคงคลังต้นงวด (Starting Inventory)
  - ขนาดในการผลิตต่อครั้ง (Batch Size)
- 3.1.1.2 ข้อมูลส่วนที่ไม่แปรผันกับชนิดของสินค้า ได้แก่
- ระดับการให้บริการ (Service Level)
  - จำนวนวันที่จะทำการจำลอง (Number of Days)
  - วันเริ่มต้นในการจำลอง (Starting Date)
  - ชั่วโมงทำงานในหนึ่งวัน (Hours in Day)
  - อัตราดอกเบี้ย (Inventory Cost Rate)
- 3.1.1.3 ข้อมูลส่วนที่เป็นตัวเลือกในการผลิต (Production Options) ได้แก่
- ปริมาณการสั่งผลิตที่ประหยัด (Economic Production Quantity)
  - ระดับสินค้าคงคลังสูงสุด (min-Max)
- 3.1.1.4 ข้อมูลส่วนที่ได้จากการคำนวณ ข้อมูลส่วนนี้จะเป็นข้อมูลที่ได้จากการนำข้อมูลมาคำนวณตามสมการที่กำหนดไว้ ได้แก่
- จำนวนวันในการสั่งผลิต (Schedule Days)
  - การวัดความสามารถในการผลิต (Capacity Error Check)
  - ปริมาณการสั่งผลิตที่ประหยัด (Economic Production Quantity)
  - ระดับคงคลังปลอดภัย (Safety Stock)
  - จำนวนวันที่สินค้าคงคลังจะต่ำกว่าระดับคงคลังปลอดภัย
  - สินค้าคงคลังเฉลี่ย (Average Inventory)
  - จำนวนครั้งของการปรับตั้งเครื่องต่อปี (Number of Change Over)
  - ต้นทุนการปรับตั้งเครื่องต่อปี (Change Over Cost per year)
  - ต้นทุนสินค้าคงคลัง (Inventory Cost)
  - ต้นทุนรวม (Total Cost)
  - ระยะเวลาในการผลิต (Production Period)

3.1.2 ส่วนที่แสดงข้อมูลการจัดการสินค้าคงคลัง เป็นส่วนที่แสดงให้เห็นถึงการจัดการสินค้าคงคลังและอุปสงค์ในการผลิตสินค้าเพิ่ม ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะใช้ในการวางแผนการจัดตารางการผลิตต่อไป โดยจะแบ่งเป็นส่วนย่อยๆ คือ

- วันที่ตั้งแต่วันเริ่มต้นจนถึงวันสุดท้ายตามจำนวนวันที่ต้องการจำลอง
- อุปสงค์รายวันของสินค้าแต่ละชนิด
- สินค้าคงคลังปลายงวดในแต่ละวันของสินค้าแต่ละชนิด
- จำนวนการผลิตสินค้าเพิ่มในกรณีที่สินค้าคงคลังลดลงต่ำกว่าคงคลังปลอดภัย

3.2 การประยุกต์ใช้โปรแกรมกับกรณีศึกษา

งานวิจัยนี้ได้พัฒนาการสร้างรูปแบบของอุปสงค์ในรูปแบบของการสร้างโปรแกรมสำเร็จรูป อุปสงค์นี้จะถูกนำมาใช้ในการจัดการกับสินค้าคงคลัง ผลลัพธ์จากโปรแกรมจะเป็นปริมาณการผลิตสินค้าคงคลังเพิ่มเติม ซึ่งจะถูกนำมาใช้ในการจัดตารางการผลิต กรณีศึกษาจะถูกสร้างขึ้นเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบผลของการจัดตารางการผลิตจากอุปสงค์ที่สร้างขึ้นกับผลของการจัดตารางการผลิตจากการแบ่งอุปสงค์ออกเป็นปริมาณที่เท่าๆ กัน ด้วยโปรแกรมจัดตารางการผลิตสำเร็จรูป กรณีศึกษาที่สร้างขึ้นจะมีจำนวนเครื่องจักรเท่ากับ 3-4 เครื่อง และมีจำนวนงานเท่ากับ 5 งาน

ค่าพารามิเตอร์ของกรณีศึกษาที่จำเป็นต่อการจัดตารางการผลิตจะแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มดังนี้

3.2.1 ส่วนของข้อมูลเบื้องต้น ในส่วนนี้จะ เป็นข้อมูลที่เป็นค่าคงที่ไม่แปรผันตามสินค้าแต่ละชนิด ได้แก่

- ระดับการให้บริการ (Service Level)
- จำนวนวันที่จะทำการจำลอง, $nDay$
- วันเริ่มต้นในการจำลอง, $StartDate$
- ชั่วโมงทำงานในหนึ่งวัน, $dayHR$

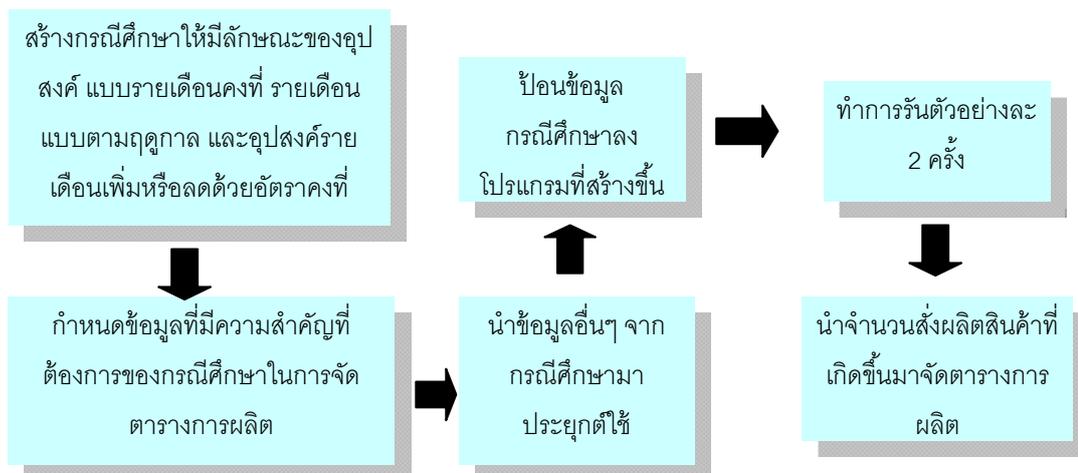
3.2.2 ส่วนของข้อมูลของสินค้าแต่ละชนิด ข้อมูลในส่วนนี้จะ เป็นข้อมูลที่ผันแปรตามสินค้าแต่ละชนิด ได้แก่

- อุปสงค์รายปี (Annual Demand), D
- อัตราการผลิตต่อหนึ่งหน่วยเวลา (Through Put), p
- มูลค่าสินค้าสำเร็จรูป (Finished Product Value)
- ระยะเวลาในการปรับตั้งเครื่อง (Change Over)
- ต้นทุนในการปรับตั้งเครื่องต่อครั้ง (Change Over Cost)
- ความแปรปรวนของปริมาณอุปสงค์ (Volume Variation)
- ขนาดในการผลิตต่อครั้ง (Batch Size)

3.2.3 การนำกรณีศึกษามาประยุกต์ใช้ ข้อมูลกรณีศึกษาที่นำมาประยุกต์ใช้ในการทดสอบในงานวิจัยนี้ กรณีศึกษาจะถูกสร้างขึ้นมาจากโดยมีลักษณะรูปแบบของอุปสงค์ เป็น 4 ลักษณะ คือ

1. อุปสงค์รายเดือนคงที่ (Constant Monthly Demand)
2. อุปสงค์รายเดือนตามฤดูกาล (Seasonal Demand) แบ่งเป็น 3 รูปแบบ คือ
  - กรณีมีความต้องการมากในช่วงต้น และปลายของช่วงเวลาใดๆ (U)
  - กรณีมีความต้องการมากในช่วงต้น กลาง และปลายช่วงเวลาใดๆ (W)
  - กรณีมีความต้องการมากในกลางช่วงเวลาใดๆ (∩)
3. อุปสงค์รายเดือนที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้น หรือลดลงด้วยอัตราส่วนคงที่ (Trend)
  - แนวโน้มเพิ่มขึ้นด้วยอัตราส่วน 5% ในแต่ละเดือน
  - แนวโน้มลดลงด้วยอัตราส่วน 5% ในแต่ละเดือน
4. อุปสงค์รายเดือนแบบผสม

ซึ่งในแต่ละลักษณะอุปสงค์จะทำการรันที่ค่าความแปรปรวนของอุปสงค์เท่ากับ 5%, 10%, 20% และ 30% เปรียบเทียบกับการแบ่งอุปสงค์ในสัดส่วนเท่าๆ กัน (Level Production) ดังภาพที่ 3.2

ภาพที่ 3.2

ขั้นตอนการนำกรณีศึกษามาประยุกต์ใช้

ข้อมูลสำคัญของกรณีศึกษาที่สร้างขึ้น ได้แก่

- อุปสงค์ของสินค้า ข้อมูลอุปสงค์ที่ใช้พิจารณามีทั้งหมด 3 ลักษณะ และมีจำนวนชนิดสินค้าเท่ากับ 5 ชนิด ซึ่งค่าอุปสงค์ที่เกิดขึ้นแต่ละกรณีศึกษาจะมีผลรวมของอุปสงค์เท่ากันในทุกกรณีศึกษาในแต่ละชนิดสินค้า

ตารางที่ 3.1

ข้อมูลกรณีศึกษาที่สร้างขึ้น

สินค้า	อุปสงค์รายปี	มูลค่าสินค้าสำเร็จรูป	เวลาปรับตั้งเครื่อง	ต้นทุนใบการปรับตั้งเครื่อง	อัตราการผลิต	ขนาดการผลิตต่อครั้ง	สินค้าคงคลังเริ่มต้น
	หน่วย/ปี	฿/ หน่วย	ชั่วโมง	฿/ครั้ง	หน่วย/ชั่วโมง	หน่วย	หน่วย
1	20,000	25	2	100	20	600	1665.23
2	40,000	25	2	100	20	700	2212.25
3	60,000	25	2	100	20	800	2109.54
4	70,000	25	2	100	20	900	2453.53
5	80,000	25	2	100	20	1000	3001.66

- มูลค่าสินค้าสำเร็จรูป มีค่าเท่ากับ 25 บาทต่อหน่วย
- ระยะเวลาในการปรับตั้งเครื่องต่อครั้ง (Change Over) เท่ากับ 2 ชั่วโมง
- ต้นทุนในการปรับตั้งเครื่องต่อครั้งมีค่าเท่ากับ 100 บาทต่อครั้ง
- อัตราการผลิต มีค่าเท่ากับ 20 ชิ้นต่อชั่วโมง
- ขนาดการผลิตต่อครั้ง (Batch Size) โดยสินค้าชนิดที่ 1 เท่ากับ 600 ชิ้น สินค้าชนิดที่ 2 เท่ากับ 700 ชิ้น สินค้าชนิดที่ 3 เท่ากับ 800 ชิ้น สินค้าชนิดที่ 4 เท่ากับ 900 ชิ้น และสินค้าชนิดที่ 5 เท่ากับ 1000 ชิ้น

จากภาพที่ 3.2 ขั้นตอนในการนำข้อมูลจากกรณีศึกษามาประยุกต์ใช้ มีดังนี้

- เริ่มต้นจากสร้างกรณีศึกษาให้มีลักษณะของอุปสงค์ แบบรายเดือนคงที่ อุปสงค์รายเดือนแบบตามฤดูกาล และอุปสงค์รายเดือนเพิ่มหรือลดด้วยอัตราคงที่
- กำหนดข้อมูลที่มีความสำคัญที่ต้องการของกรณีศึกษาในการจัดตารางการผลิตของสินค้าแต่ละชนิด ดังแสดงดังตารางที่ 3.1
- นำข้อมูลกรณีศึกษาที่ได้ไปลงในโปรแกรมที่สร้างขึ้น
- ทำการรันข้อมูลตัวกรณีศึกษาละอย่างน้อย 2 ครั้ง การรันแต่ละครั้งข้อมูลสินค้าคงคลังเริ่มต้นในการรันแต่ละกรณีศึกษาจะมีค่าเท่ากันเสมอ
- นำข้อมูลความต้องการและกำหนดระยะเวลาส่งงานในการผลิตสินค้าเพิ่มมาใช้เป็นข้อมูลนำเข้าในการจัดตารางการผลิตต่อไป

3.3 การจัดตารางการผลิต

งานวิจัยนี้จะเน้นที่ลักษณะการผลิตแบบตามสั่ง โดยวางเครื่องจักรแบบขนาน การจัดงาน n ชนิดให้กับเครื่องจักร m เครื่องที่วางขนานกัน ในกรณีนี้จะอนุญาตให้งานใดก็ตามสามารถเข้าไปยังเครื่องจักรได้เพียงเครื่องเดียวเท่านั้น โดยไม่สามารถจะย้ายไปเครื่องอื่นได้ ปัญหาที่จะนำมาพิจารณาคือ การเลือกใช้เครื่องจักรและการจัดลำดับงานสำหรับเครื่องจักรแต่ละเครื่อง โดยมีจุดประสงค์ให้เกิดผลรวมงานล่าช้าน้อยที่สุด (minimize Total Tardiness) งานล่าช้าที่เกิดขึ้นเกิดจากการผลิตสินค้าไม่ทันตามกำหนดเวลาส่งงาน (Due Date) ในการจัดตารางการผลิตจะใช้โปรแกรมจัดตารางการผลิตสำเร็จรูปในท้องตลาด คือโปรแกรม Legin Scheduler โดยข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการจัดตารางการผลิตก็คือ

- อุปสงค์รายวันหรือรายสัปดาห์ ที่ได้จากการกระจายอุปสงค์จากโปรแกรมสำเร็จรูปที่ทำการพัฒนา
- กำหนดเวลาส่งมอบงาน (Due Date)
- อัตราการผลิตต่อหนึ่งหน่วยเวลา หรือเวลาที่ใช้ในการผลิต (Through Put Rate)
- ระยะเวลาในการปรับตั้งเครื่อง (Change Over)
- จำนวนเครื่องจักร จำนวนสินค้า(งาน)ที่จะทำการผลิต (# of Machine and Job)
- เวลาเริ่มต้นของแต่ละงาน
- วิธีการจัดตารางการผลิต EDD (Earliest Due Date) และ SPT (Shortest Processing Time)

เมื่อนำข้อมูลในแต่ละกรณีศึกษามาทำการจัดตารางการผลิต โดยทำการเปรียบเทียบผลการจัดตารางการผลิตจากการนำอุปสงค์รายวันที่ได้จากการกระจายอุปสงค์กับการแบ่งอุปสงค์เฉลี่ยออกในปริมาณเท่าๆ กัน จะเปรียบเทียบค่าจำนวนงานล่าช้า (Number of Late Jobs) เวลางานล่าช้ามากที่สุด (Maximum Tardiness) และผลรวมของเวลาล่าช้า (Total Tardiness) ที่เกิดขึ้นในแต่ละกรณีศึกษา จะถูกนำมาเปรียบเทียบในแต่ละวิธีการจัดตารางการผลิต